

ปัญหาการบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้บริการเสริมความงามเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2563¹

นางสาววัลภา มุณี²

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะมีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคในหลากหลายมิติ ทั้งด้านสินค้า บริการ หรือการควบคุมสัญญา เมื่อผู้บริโภคได้ร้องเรียนว่าได้รับความเสียหายจากการที่ใช้บริการจากผู้ประกอบธุรกิจเสริมความงาม เพื่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพ โดยเชื่อเพียงการโฆษณาชวนเชื่อ และการไม่ทำสัญญาหรือออกหลักฐานการรับเงินไว้ประกอบเป็นหลักฐานว่าจะมีการเข้ารับการบริการจากผู้ประกอบธุรกิจในราคาจำนวนเท่าใด ระยะเวลาการดำเนินการหรือสินค้านั้นมีโปรโมชันหรือรายการส่งเสริมการขายหรือไม่ ซึ่งหากไม่ได้ทำหลักฐานระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคก็จะเกิดปัญหาและความยุ่งยากเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นว่าการตกลงใช้สินค้าหรือบริการ หรือซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจนั้นได้ตกลงกันไว้อย่างไร เมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงได้มีมาตรการในการควบคุมการประกอบธุรกิจ โดยเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา จึงได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้บริการเสริมความงามเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2563 แต่เมื่อมีผลบังคับใช้แล้วก็ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงและยังมีปัญหาในการตีความถึงคำนิยามต่าง ๆ ที่ยังไม่ครอบคลุมถึงธุรกิจให้บริการเสริมความงามประเภทอื่นด้วย

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องปัญหาการบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้บริการเสริมความงามเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2563 ทำให้ทราบว่า มีปัญหาคำนิยามธุรกิจให้บริการเสริมความงาม ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขในหลักฐานการรับเงินยังไม่ครอบคลุมปัญหาการไม่กำหนดเงื่อนไขอายุ และระยะเวลารับประกันคุณภาพ ปัญหาการกำหนดค่าบริการทั้งหมดหรือบางส่วน ปัญหาการบอกเลิกสัญญาและการคืนเงินค่าบริการบางส่วน และปัญหาการเปรียบเทียบปรับ ผู้กระทำความผิดซ้ำ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะหาข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปแก้ไข หรือปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการคุ้มครองผู้บริโภคจากธุรกิจเสริมความงามต่อไปในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษานำมาศึกษานั้น มีดังนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้บริการเสริมความงามเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2563 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ รองศาสตราจารย์ จุฑามาศ นิสารัตน์ และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และรองศาสตราจารย์ ดร. ณฐ สันตาสว่าง

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. ปัญหาคำนิยามธุรกิจให้บริการเสริมความงาม เนื่องจากตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจการให้บริการเสริมความงามเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2563 กำหนดว่า “ธุรกิจการให้บริการเสริมความงาม” หมายความว่า การประกอบธุรกิจการให้บริการเสริมความงามโดยมีข้อตกลงให้ผู้บริโภคเข้ารับบริการได้ต่อเนื่องตามจำนวนครั้งหรือภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งการให้บริการดังกล่าวกระทำด้วยวิธีการนวด การสปา หรือการกระทำด้วยวิธีการอื่นใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือการปกป้องดูแลผิวหนัง ผิวกายและผิวพรรณ ตลอดจนการควบคุมการลดน้ำหนักและการดูแลสัดส่วนของร่างกาย แต่ไม่รวมถึงการทำศัลยกรรม การดูแลผิว การฟื้นฟูสุขภาพ และการบำบัดรักษาโรคหรือความเจ็บป่วยที่กระทำโดยผู้ประกอบโรคศิลปะ” ซึ่งการกำหนดคำนิยามเฉพาะการเสริมความงามที่ไม่ใช่โดยฝีมือแพทย์ โดยไม่ครอบคลุมถึงการเสริมความงามโดยฝีมือแพทย์ ทำให้มีปัญหาในการบังคับใช้ว่าหากเกิดความเสียหายกับการใช้บริการ ศัลยกรรมแล้วจะใช้สิทธิ ร้องเรียนและอยู่ภายใต้ระเบียบข้อกฎหมายได้

ควรแก้ไข ข้อ 2 ว่า “ธุรกิจการให้บริการเสริมความงาม” หมายความว่า การประกอบธุรกิจการให้บริการเสริมความงามโดยมีข้อตกลงให้ผู้บริโภคเข้ารับบริการได้ต่อเนื่องตามจำนวนครั้งหรือภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งการให้บริการดังกล่าวกระทำด้วยวิธีการนวด การสปา หรือการกระทำด้วยวิธีการอื่นใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือการปกป้องดูแลผิวหนัง ผิวกาย และผิวพรรณ ตลอดจนการควบคุมการลดน้ำหนัก และการดูแลสัดส่วนของร่างกาย

2. ปัญหาการกำหนดเงื่อนไขในหลักฐานการรับเงินยังไม่ครอบคลุม ตามประกาศ ข้อ 3 กำหนดว่า หลักฐานการรับเงินการให้บริการเสริมความงามที่ผู้ประกอบการธุรกิจออกให้กับผู้บริโภคต้องมีข้อความภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน มีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตรโดยมีจำนวนตัวอักษรไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และต้องใช้ข้อความที่มีสาระสำคัญและเงื่อนไข ข้อ (1.4) วันเริ่มต้น และวันสิ้นสุดตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาการให้บริการหรือการเป็นสมาชิก ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคในการที่ประกาศฉบับนี้ไม่ได้ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับอายุของผู้ใช้บริการ ซึ่งควรกำหนดอายุผู้ให้บริการด้วย เช่น อายุต้องไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในการเข้ารับการบำบัดหรือการเสริมความงามระยะเวลาการรับประกันคุณภาพสินค้าและบริการ : ซึ่งอาจคำนึงถึงลักษณะของการให้บริการเสริมความงาม เช่น การทรีดเม้นท์ ผิวหน้า ควรมีระยะเวลาประกัน 1 อาทิตย์ หากพบว่าหลังจากทำการเสริมความงามควรที่จะได้รับการประกันคุณภาพด้วย ส่วนข้อ 1.5) จำนวนเงินค่าบริการ ไม่ได้กำหนดถึงการแยกประเภทเงินที่ชำระ เช่น เงินที่ต้องชำระทั้งหมด เงินจอง และเงินที่ชำระในวันที่รับบริการ ซึ่งหากมีข้อพิพาทจะให้ง่ายต่อการคืนเงิน

ควรแก้ไข ข้อ 3 กำหนดว่า หลักฐานการรับเงินการให้บริการเสริมความงามที่ผู้ประกอบการธุรกิจออกให้กับผู้บริโภคต้องมีข้อความภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน มีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร โดยมีจำนวนตัวอักษรไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว

(1.4) วันเริ่มต้น และวันสิ้นสุดตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขการให้บริการหรือการเป็นสมาชิก รวมถึงอายุ น้ำหนัก และการแพทย์ของสมาชิก

(1.5) จำนวนเงินค่าบริการทั้งหมด ค่ามัดจำ ค่าบริการรายครั้ง หรือครั้งเดียว

(1.6) การรับประกัน

3. ปัญหาการบอกเลิกสัญญาและการคืนเงินค่าบริการบางส่วน ในข้อ 2 ข้อความที่ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับเงินค่าบริการคืน ซึ่งข้อ 2.1 กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้บริโภคยังไม่ได้ใช้บริการภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับจากวันที่ได้ชำระเงินให้ผู้ประกอบการธุรกิจคืนเงินเต็มจำนวน เห็นว่าในกรณีนี้เป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วการที่ผู้บริโภคสั่งซื้อสินค้าหรือบริการ ในบางกรณีผู้ประกอบการได้ส่งสินค้า หรือได้จัดเตรียมสินค้าไว้แล้ว หากผู้บริโภคยกเลิกการรับสินค้าและขอเงินคืนค่าบริการภายในระยะเวลา 7 วันนับจากที่ได้ชำระเงินไปแล้ว และได้รับเงินคืนเต็มจำนวน แต่ผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายและค่าเสียหายไปแล้ว ดังนั้นการซื้อสินค้าและบริการผู้บริโภคต้องมีความรอบคอบในการสั่งซื้อ หากยังไม่มีมีการแก้ไขกฎหมายอาจเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคสั่งซื้อสินค้าเพื่อถ่วงเวลาผู้ประกอบการ และส่งผลทำให้ธุรกิจได้รับความเสียหายจากพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อให้เป็นธรรมกับทุกฝ่ายควรให้ผู้ประกอบการสามารถคืนเงินค่าบริการให้แก่ผู้บริโภคไม่เต็มจำนวนได้ เมื่อพิสูจน์ได้ว่าได้รับความเสียหายจากการสั่งซื้อของผู้บริโภคแล้วยกเลิกในภายหลัง

ควรแก้ไข ข้อ 2 (2.1) กำหนดว่า “ในกรณีที่ผู้บริโภคยังไม่ได้ใช้บริการภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับจากวันที่ได้ชำระเงินให้ผู้ประกอบการธุรกิจคืนเงินเต็มจำนวน เว้นแต่ผู้ประกอบการพิสูจน์ว่าได้รับความเสียหายให้คืนเงินค่าบริการบางส่วน กรณีที่ชำระค่าบริการผ่านบัตรเครดิต ให้ผู้ประกอบการมีสิทธิหักค่าธรรมเนียมการใช้บัตรเครดิตได้

4. ปัญหาการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดซ้ำ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 57 กำหนดโทษปรับผู้ประกอบการว่าผู้ใดไม่ส่งมอบสัญญาที่มีข้อสัญญาหรือมีข้อสัญญาและแบบถูกต้องตามมาตรา 35 ทวิ หรือไม่ส่งมอบหลักฐานการรับเงินที่มีรายการและข้อความถูกต้องตามมาตรา 35 เบญจ ให้แก่ผู้บริโภคภายในระยะเวลาตามมาตรา 35 อัญฐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเป็นโทษทางอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อเปรียบเทียบปรับแล้วคดีอาญาลึกกันครั้งแรกต่อมามีปัญหาว่าหากมีการกระทำความผิดใช้ข้อสัญญาเดิมหลังจากที่ถูกปรับไปแล้ว กฎหมายไม่ได้กำหนด

ว่าจะสามารถเปรียบเทียบปรับผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนประกาศฯ ได้อีกหรือไม่ และไม่มีมาตรการเชิงลงโทษที่สูงขึ้นสำหรับผู้ฝ่าฝืนประกาศ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าควรลงโทษทางอาญาจำคุกแทนการปรับ เพื่อเป็นมาตรการป้องปรามโดยส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินคดีในชั้นศาลจะทำให้ผู้ประกอบการเกรงกลัวกฎหมายมากยิ่งขึ้น

การแก้ไข มาตรา 57 “กำหนดโทษปรับผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนประกาศฯ ผู้ใดไม่ส่งมอบสัญญาที่มีข้อสัญญาหรือมีข้อสัญญาและแบบถูกต้องตามมาตรา 35 ทวิ หรือไม่ส่งมอบหลักฐานการรับเงินที่มีรายการและข้อความถูกต้องตามมาตรา 35 เบญจ ให้แก่ผู้บริโภครายใดในระยะเวลาตามมาตรา 35 อัฐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หากปรากฏผู้ฝ่าฝืนกระทำความผิดซ้ำ ให้เจ้าพนักงานคุ้มครองผู้บริโภคส่งสำนวนให้อัยการดำเนินคดีอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

เอกสารอ้างอิง

จรัญ ภักดีธนากุล. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540.

กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.2540.

จำปี โสคติพันธุ์,คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา,กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน. 2543.

คาราพร ธีระวัฒน์,กฎหมายสัญญาลักษณะใหม่ของสัญญาและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2538.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสถานต์,กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค.กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.2543.

ปรีดี เกษมทรัพย์ ก,กฎหมายแพ่งทั่วไป.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552.

ปันโน สุขทรรศนีย์,ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา.

กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2517.

ไพฑูริจิต เอกจริยกร,คำอธิบายซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้.กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.2549.

วิรัช จีระแพทย์,กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา.กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2543.

วิษณุ เครืองาม,คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้.

กรุงเทพมหานคร:นิติบรรณาการ.2549.

สมยศ เชื้อไทย,ความรู้กฎหมายทั่วไป คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง:หลักทั่วไป

,กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2548.

เสนีย์ ปราโมช,ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม2 .

กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพาณิชย์.2525,

เสรี วงษ์มณฑา,หลักการโฆษณา,กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2546.

สุขุม สุกนิษฐ์,คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค,พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540).